

Percepcija važnosti pojedinih aspekata rada vrtića od strane roditelja

Edita Mucić Šutić, psiholog DV Ploče, emucic@yahoo.com

Olivera Medak, pedagog DV Ploče, dv.ploce@gmail.com

Ovo istraživanje imalo je za cilj ispitati kakva očekivanja imaju roditelji od Dječjeg vrtića Ploče. Rezultati su pokazali da roditelji vrlo visoko vrednuju i važnost djelovanja vrtića na razvoj djeteta i stručnost osoblja. I očevi i majke u jednakoj mjeri percipiraju vrtić važnim za cjelokupni razvoj djeteta, ali očevi procjenjuju stručnost djelatnika vrtića važnijom nego majke. Roditelji u jednakoj mjeri vrednuju važnost vrtića, kao i stručnost djelatnika, bez obzira je li dijete uključeno u centralni ili u područne vrtiće, bez obzira na spol djeteta ili stupanj obrazovanja roditelja. Nije utvrđena ni statistički značajna razlika u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta s obzirom na program u koji je dijete uključeno (cjelodnevni, poludnevni i predškola), ali pokazalo se da roditelji djece uključene u cjelodnevni vrtić stručnost djelatnika percipiraju važnijom nego roditelji koji djecu uključuju u poludnevni boravak. Navedeni rezultati razmatraju se vezano za buduću suradnju s roditeljima i njihovo veće uključivanje u rad vrtića.

UVOD

Projekt Samovrednovanja osvijestio je činjenicu da suvremene ustanove za rani i predškolski odgoj preuzimaju odgovornost za kvalitetu života i rada u njoj. Da bi ta kvaliteta bila što bolja potrebno je u rad ustanove uključiti i roditelje. Roditelji su ravnopravni sudionici odgojno-obrazovnog procesa te glavni saveznici u unapređivanju kvalitete ustanove za rani odgoj (Slunjski i sur., 2012).

Već je mnogo puta rečeno kako je obitelj središte djetetova života i prvo socijalno okruženje u kojem dijete stječe svoje spoznaje o svijetu i životu koji ga okružuje (Katić, Mesaroš i Bajić, 2012; Petrović-Sočo, 1995.) Dječji vrtić kao sljedeći čimbenik socijalizacije djeteta ima zadaću da u suradnji s roditeljima izgrađuje djetetove potencijale i radi za dobrobit djeteta da bi ono izraslo u zdravu i kompetentnu osobu (prema Petrović-Sočo, 1995). Dakle, roditelji imaju važno mjesto u unapređenju rada svake ustanove te su glavni saveznici odgojitelja u odgoju i obrazovanju djece. Kvalitetna i otvorena komunikacija odgojitelja i roditelja omogućuje bolje međusobno razumijevanje kao i bolje razumijevanje djece. Kontinuirana razmjena iskustava vodi cjelovitijem pristupu djetetu prema njegovim individualnim i razvojnim potrebama (prema Petrović-Sočo, 1995). Odgojitelji i roditelji dijele odgovornost u razvijanju suradničkih odnosa. Činjenica je da postoje razlike u gledištima i očekivanjima odgojitelja i roditelja, što može dovesti do nesporazuma te da kvalitetna komunikacija među tim čimbenicima doprinosi boljem razumijevanju i unapređenju međusobnih odnosa. Stoga, kvaliteta okruženja u ustanovi, stvaranje pozitivne slike o njoj i kvalitetna i otvorena komunikacija s roditeljima ovisit će o usklađivanju odnosa i zahtjeva između roditelja i odgojitelja, odnosno ustanove za rani i predškolski odgoj.

Praksa u predškolskim ustanovama, međutim, pokazuje kako se i roditelji, ali i djelatnici vrtića često bore protiv rastućih očekivanja za roditeljskim uključivanjem (McDermott, 2008., prema Ljubetić, Mandarić, 2012), pa su u stanovitom otporu ponekad roditelji, a ponekad odgojitelji, bilo zbog načina uključivanja ili zbog angažmana i stručnosti koje navedeni oblik suradnje zahtjeva (prema Ljubetić i Mandarić Vukušić, 2012). Ljubetić i Mandarić Vukušić (2012) upozoravaju na pojavu da kada se roditeljima povjere zadaće za koje često nisu kompetentni, nemaju dostatno vremena, ili se one sukobljavaju s obiteljskim

interesima/prioritetima, roditelji postaju frustrirani i odupiru se pritisku koji se nad njima čini (primjerice, što je česti slučaj sa školama, odbijaju „učionicu“ prenijeti u vlastiti dom). Tada postoji bojazan da ih učitelji/odgojitelji proglase nezainteresiranim, zanemarujućim ili lošim roditeljima, ili da se uhvate u klopku generaliziranja i robovanja klišeima koje ne podupiru rezultati znanstvenih istraživanja. Stoga je potrebno iznaći model partnerskog odnosa roditelj-ustanova, koji se temelji na međusobnom upoznavanju, razumijevanju važnosti međusobnog uvažavanja i dijeljenja odgovornosti za razvoj djeteta (Katić, Mesaroš i Bajić, 2012).

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati očekivanja roditelja od Dječjeg vrtića Ploče. Dječji vrtić Ploče ulaže dodatne napore kako bi unaprijedio suradnju s roditeljima i pronašao adekvatnije načine za uključivanje roditelja u svakodnevni rad ustanove. Stoga je ovo istraživanje put boljeg upoznavanja i razumijevanja roditelja koji svoju djecu uključuju u našu predškolsku ustanovu.

Problemi istraživanja bili su slijedeći:

- 1) Ispitati u kojoj mjeri roditelji procjenjuju važnost vrtića za cjelokupni razvoj djeteta, te u kojoj mjeri smatraju važnim stručnost osoblja vrtića za pojedine aspekte razvoja njihova djeteta.
- 2) Ispitati postoje li razlike u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom na spol roditelja, stupanj obrazovanja, vrstu objekta u koji je upisano njihovo dijete (centralni ili područni), te spol djeteta.
- 3) Ispitati postoje li razlike u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom na vrstu programa koju dijete pohađa.
- 4) Ispitati povezanost percepcije važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i percepcije važnosti stručnosti djelatnika vrtića.
- 5) Ispitati jesu li dob roditelja, dob djece upisane u vrtić, te broj djece koja pohađaju vrtić trenutno, kao i broj djece iz obitelji koja su pohađala vrtić povezani sa percepcijom važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i percepcijom važnosti stručnosti djelatnika vrtića.

METODA

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 88 sudionika, roditelja djece koja su uključena u DV Ploče. Prosječna starost roditelja je 33,5 godina, a raspon dobi je od 20 do 56 godina starosti. 61 roditelj ili 69,3% dolazi iz Ploča, 8 roditelja (9,1%) iz Rogotina, 10 roditelja (11,4%) iz Staševice te 9 (10,2%) iz Komina. 77 sudionika su žene, a 11 sudionika su muškarci. Tablica 1 prikazuje stupanj obrazovanja roditelja uključenih u istraživanja.

Tablica 1

Stupanj obrazovanja sudionika

Stupanj obrazovanja	Frekvencija	Postotak
Osnovna škola	1	1,1

<i>Srednja škola</i>	53	60,2
<i>Viša, visoka, mr., dr.</i>	34	38,6
<i>Ukupno</i>	88	100,0

Tablica 2 prikazuje radni status roditelja uključenih u istraživanje.

Tablica 2

Radni status sudionika

<i>Radni status</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
<i>Zaposlen</i>	56	63,6
<i>Nezaposlen</i>	24	27,3
<i>Porodni</i>	7	8,0
<i>Umirovljenik</i>	1	1,1
<i>Ukupno</i>	88	100,0

Tablica 3 prikazuje program koji pohađaju djeca čiji su roditelji uključeni u istraživanje.

Tablica 3

Program u koji je dijete uključeno

<i>Vrsta programa</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
<i>Cjelodnevni</i>	37	42,0
<i>Poludnevni</i>	34	38,6
<i>Predškola</i>	17	19,3
<i>Ukupno</i>	88	100,0

Mjerni instrumenti

Za potrebe ovog istraživanja korištena je prerađena skala „Što roditelji očekuju od vrtića?“ Kuterovac Jagodić (2012). Skala se sastoji od dva dijela. Prvi dio skale ispituje demografske podatke o roditeljima: dob, spol, stupanj obrazovanja, broj djece koja pohađaju vrtić, dob i spol djece, program vrtića kojeg polaze djeca te radni status roditelja.

Drugi dio se sastoji od 16 tvrdnji koje ispituju roditeljske stavove o važnosti koji roditelji pripisuju različitim područjima rada dječjeg vrtića. Sudionici su procjenjivali stupanj slaganja s pojedinom tvrdnjom na skali od 1 do 5 (od „uopće se ne slažem“, do „u potpunosti se slažem“).

Postupak

Prikupljanje podataka organizirano je putem redovnih roditeljskih sastanaka od rujna do studenog 2014. godine. Prisutnim roditeljima objašnjena je svrha istraživanja, koje se provodilo u sklopu projekta Samovrednovanja Dječjih vrtića. Zamoljeni su za iskrene odgovore te im je ukazano na anonimnost podataka pri čemu demografski podaci služe samo za statističku obradu podataka i bolje razumijevanje ispitanih stavova.

REZULTATI I RASPRAVA

Kako bismo utvrdili smjer odgovora roditelja za svaku pojedinu tvrdnju izračunate su aritmetičke sredine i standardne devijacije procjena roditelja koje su prikazane u Tablici 4.

Veća ocjena na skali označava veće slaganje s navedenom tvrdnjom, a time i veće očekivanja i vrednovanje važnosti vrtića. Iz navedenih rezultata je vidljivo da roditelji daju vrlo visoke procjene na skalama, odnosno da roditelji od vrtića imaju jako velika očekivanja i rad i stručnost vrtića jako vrednuju. Prosječni odgovori na većini tvrdnji (11 od 16) imaju vrijednost višu od četiri, a na ostalim tvrdnjama ona je viša od tri.

Tablica 4

Aritmetičke sredine i standardne devijacije odgovora ispitanika na skali „Očekivanja od vrtića“

Tvrdnja	N	M	SD
<i>Važno je da vrtić bude mjesto dječjeg obrazovanja</i>	88	4,31	0,951
<i>Važno je da djeca u vrtiću steknu dobre higijenske navike</i>	88	4,69	0,554
<i>Dječji vrtić bi djecu trebao pripremati za buduće školovanje</i>	88	4,26	0,809
<i>Važno je da djeca u vrtiću uče dok se igraju</i>	88	4,56	0,725
<i>Važno je da djeca u vrtiću steknu dobre navike hranjenja</i>	88	4,41	0,825
<i>Važno je da djeca u vrtiću steknu dobre navike spavanja/odmaranja</i>	88	3,86	1,063
<i>Država bi trebala podizati stručnost osoblja dječjeg vrtića</i>	88	4,42	0,919
<i>Stručno osoblje je neophodno kako bi djeca u vrtiću tijekom igre učila</i>	88	4,20	1,074
<i>Stručno osoblje je neophodno kako bi se djeca u vrtiću obrazovala</i>	88	4,24	0,994
<i>Stručno osoblje je neophodno kako bi djeca u vrtiću stekla dobre higijenske navike</i>	88	3,91	1,110
<i>Stručno osoblje je neophodno kako bi djeca u vrtiću stekla dobre navike hranjenja</i>	88	3,77	1,090
<i>Dječji vrtić bi trebao najviše poticati društveni/socijalni razvoj djeteta</i>	88	4,58	0,620
<i>Stručno osoblje je neophodno kako bi djeca u vrtiću stekla dobre navike spavanja/odmaranja</i>	88	3,42	1,191
<i>Dječji vrtić bi trebao poticati sva područja dječjeg razvoja</i>	88	4,60	0,598
<i>Dječji vrtić bi trebao imati veću ulogu od samog čuvanja djece</i>	88	4,50	0,802
<i>Dječji vrtić bi trebao više djecu poučavati nego odgajati</i>	88	3,19	1,294

S obzirom da je u istraživanju korištena prerađena skala „Očekivanja od vrtića“ nisu postojali podaci o faktorskoj strukturi upitnika. Stoga je provedena faktorska analiza metodom glavnih komponenti s varimax rotacijom. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testom, pošto je utvrđeno je da su podaci prikladni za faktorizaciju ($K=0,778$).

Faktorskom analizom ekstrahirana su 4 faktora čiji su karakteristični korijeni veći od 1. Ovi faktori zajedno objašnjavaju 61% varijance, ali sve čestice upitnika pokazuju zasićenja na dva faktora koji su interpretabilni te smo se odlučili zadržati dva faktora koji zajedno objašnjavaju 45,9% varijance. Prvi faktor, interpretiran kao Percepcija važnosti vrtića za cjelokupan razvoj djeteta (PVV) obuhvaća deset tvrdnji, a objašnjava 24,05% varijance, dok drugi faktor koji smo nazvali Percepcija važnosti stručnosti vrtićkog osoblja (PVS) obuhvaća 6 čestica i objašnjava 21,85% varijance.

Na osnovi navedenih rezultata formirali smo dvije subskale čiji su osnovni statistički pokazatelji, kao i pouzdanost (Cronbachov alpha) prikazani u tablici 4.

Tablica 4

Osnovni statistički pokazatelji za subskale Percepcija važnost vrtića za cjelokupan razvoj djeteta i Percepcija važnosti stručnosti vrtićkog osoblja

Subskala	Broj čestica	N	M	SD	Alpha
Percepcija važnosti vrtića	10	88	42,97	4,76	0,78
Percepcija važnosti stručnosti osoblja	6	88	23,97	4,74	0,84

Daljnjom obradom rezultata utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta s obzirom na spol roditelja ($t(86) = -1,73$; $p > 0,05$), tj. da i očevi i majke u jednakoj mjeri percipiraju vrtić važnim za cjelokupni razvoj djeteta.

Međutim, utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom na spol ($t(86) = -2,55$; $p < 0,05$), odnosno da očevi procjenjuju stručnost djelatnika vrtića važnijom ($M = 27,27$) nego majke ($M = 23,49$). Moguće je da majke više naglašavaju brižnost odgajatelja u smislu podrške i razumijevanja djetetu, dok očevi više naglašavaju i očekuju stručnost i kompetentnost u radu s djecom.

Ispitano je i postoji li razlika u rezultatima sudionika na skali Percepcija važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i u Percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom na to je li riječ o roditeljima iz centralnog vrtića Ploče i područnih vrtića. Pri tom su područni vrtići analizirani zajedno zbog malog broja uključenih roditelja. Navedeni podaci bi se mogli interpretirati i kao razlike u percepcijama roditelja u gradskom vrtiću (centralni objekt) i u seoskim vrtićima (područni objekti, koji su smješteni van samog grada). Rezultati su pokazali da ne postoji statistički značajna razlika niti u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta (rezultat na skali PVV) ($t(86) = 0,88$; $p > 0,05$), niti u percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića (rezultat na skali PVS) ($t(86) = -1,31$; $p > 0,05$), bez obzira je li riječ o roditeljima djece koja idu u centralni ili u područne vrtiće. Mogli bismo zaključiti da ne postoji razlika u očekivanjima roditelja bez obzira jesu li iz grada ili iz prigradskih sredina. Međutim, treba uzeti u obzir veličinu samog grada, te upitnost je li razlika selo/grad u slučaju tako malog grada kao što je Ploče opravdana.

Obrada rezultata sudionika na skali Percepcija važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i u Percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom na to je li riječ o roditeljima muškog ili ženskog djeteta koje je uključeno u vrtić (ako je više djece uključeno u vrtić rezultati se odnose na spol starijeg djeteta) pokazala je kako ne postoji statistički značajna razlika niti u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta (rezultat na skali PVV) ($t(86) = -0,78$; $p > 0,05$), niti u percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića (rezultat na skali PVS) ($t(86) = -0,38$; $p > 0,05$), bez obzira je li riječ o roditeljima ženskog ili muškog djeteta. Isto je potvrđeno i za spol mlađeg djeteta, ako roditelj ima više djece uključene u vrtić i za PVV ($t(12) = 0,38$; $p > 0,05$) i za PVS ($t(12) = -1,09$; $p > 0,05$).

Ispitali smo i postoji li razlika u rezultatima sudionika na skali Percepcija važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i u Percepciji važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom stupanj obrazovanja roditelja. S obzirom da je samo jedan ispitanik imao nižu stručnu spremu njega smo izuzeli iz analize te smo usporedili sudionike sa srednjom i sa višom/visokom/mr. stručnom spremom. Nije utvrđena statistički značajna razlika niti u percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta ($t(85) = 1,04$; $p > 0,05$), niti u percepciji važnosti stručnosti

djelatnika vrtića (rezultat na skali PVS) ($t(85) = -0,06$; $p > 0,05$), bez obzira na stupanj obrazovanja roditelja.

Kako bi ispitali postoje li razlike u rezultatima ispitanika na skalama PVV i PVS s obzirom na vrstu programa koju dijete pohađa proveli smo jednosmjernu ANOVU. Rezultati su pokazali da ne postoji statistički značajna razlika u Percepciji važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta bez obzira na program u koji je dijete uključeno ($F(2,87) = 0,094$; $p > 0,05$), odnosno da roditelji djece iz cjelodnevnog, poludnevnog programa ili predškole u jednakoj mjeri percipiraju važnim vrtić za cjelokupni razvoj djeteta.

Međutim, utvrđena je statistički značajna razlika u rezultatima na skali Percepcija važnosti stručnosti djelatnika vrtića s obzirom na vrstu programa koju dijete pohađa ($F(2,87) = 3,34$; $p < 0,05$). Post hoc analiza Tukey HSD testom pokazala je da postoji statistički značajna razlika u percepciji važnosti stručnosti osoblja između roditelja djece koja su uključena u cjelodnevni u odnosu na poludnevni program ($p = 0,05$), i to da roditelji koji su uključili djecu u cjelodnevni program percipiraju stručnost osoblja važnijom nego roditelji koji su djecu uključili u poludnevni program. Navedeno se može objasniti činjenicom da djeca u poludnevnom boravku znatno kraće borave u vrtiću (do 6 sati), ne spavaju, često i ne ručaju i obično su uključena u vrtić prvenstveno radi socijalizacije s drugom djecom. Djeca uključena u cjelodnevni boravak (10-satni) usvajaju kroz vrtić i navike hranjenja, spavanja, ophođenja, često vremenski više borave s odgajateljima nego s roditeljima te je i procjena stručnosti potrebne za takav „cjelodnevni rad“ s djetetom od strane roditelja i veća. Stavovi roditelja koji djecu uključuju u predškolu nisu statistički značajno različiti u odnosu ni na jednu skupinu roditelja. Međutim, razloge za uključenje djeteta u program predškole vjerojatno treba tražiti u financijskim i životnim prilikama roditelja, a ne u stavovima prema samom vrtiću.

Dobiveni rezultati pokazuju da postoji statistički značajna pozitivna povezanost između percepcije važnosti vrtića za cjelokupni razvoj djeteta i percepcije važnosti stručnosti djelatnika vrtića ($r = 0,45$; $p < 0,01$), odnosno da roditelji koji procjenjuju važnijim vrtić za cjelokupni razvoj djeteta percipiraju važnijom i stručnost djelatnika vrtića. Sve ostale korelacije među varijablama nisu se pokazale statistički značajne.

ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja o očekivanjima roditelja od dječjeg vrtića pokazuju kako roditelji djece koja su uključena u DV Ploče u velikoj mjeri vrednuju i utjecaj vrtića na cjelokupni razvoj djeteta, kao i stručnost djelatnika dječjeg vrtića. U tom smislu, i predškolska ustanova i roditelji imaju ista očekivanja od ustanove, barem što se tiče stručnosti i kvalitete odgojnog i obrazovnog rada. Zanimljivo bi bilo ispitati stavove roditelja vezano i uz ostala područja rada ustanove (suradnja s lokalnom zajednicom, financiranje, zapošljavanje djelatnika), međutim, to nije bilo predmet interesa ovog istraživanja. Navedeni rezultati će poslužiti za bolje razumijevanje naših roditelja, pošto je vidljivo da (ne)uključivanje roditelja u rad samog vrtića u smislu sudjelovanja u aktivnostima koje vrtić nudi nije nužno pokazatelj u kojoj mjeri roditelji vrednuju rad vrtića, niti u kojoj mjeri uopće očekuju angažiranost i stručnost djelatnika.

LITERATURA:

Katić, V., Mesaroš, D., Bajić R. (2012). Kompetencije za partnerstvo s roditeljima. U: Mendeš, B.(ur.). Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja, Zbornik radova Mirisi djetinjstva, 18. Dani predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije (str.149-164). Split: Dječji vrtić „Čarobni pianino“.

Kirsten A. Hansen, Roxane K. Kaufmann, Kate Burke Walsh. (2004). Kurikulum za vrtiće: razvojno-primjereni program za djecu od 3 do 6 godina. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

Kuterovac Jagodić G. (2012). Upitnik Što roditelji očekuju od vrtića. Zagreb: Filozofski fakultet.

Ljubetić, M., Mandarić Vukušić, A. (2012). Razumijevanje partnerstva i osposobljenost odgojitelja za građenje partnerskih odnosa s roditeljima. U: Pehlić, I., Vejo, E., Hasanagić, A. Suvremeni tokovi u ranom odgoju (str. 591-609). Zenica: Islamski pedagoški fakultet Univerziteta u Zenici..

Miljak, A. (1995.). Mjesto i uloga roditelja u (suvremenoj) humanističkoj koncepciji predškolskog odgoja, Društvena istraživanja, 18-19/god.4. (4-5): 601-612.

Petrović-Sočo, B. (1995.) Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s dječjim vrtićem, Društvena istraživanja, 18-19/god.4 (4-5): 613-623.

Slunjski, E. Ljubetić, M., Pribela Hodap, S., Malnar A., Kljenak T., Zagrajski Malek, S., Horvatić S., Antulić S. (2012.). Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.